

LAPAS.LV

Latvijas Platforma attīstības sadarbībai

Biedrība "Latvijas Platforma attīstības sadarbībai"

Reģ. nr. 40008084078, Ģertrūdes iela 19/21-3, Rīga, LV-1011

Tālrunis 67846469, fakss 67846466, info@lapas.lv, www.lapas.lv

IZPĒTES ZIŅOJUMS

LAPAS UKRAINAS PROGRAMMAS UZSĀKŠANAI

2007. gada oktobris

Ziņojumu sagatavoja:

Rita Našeniece, Ukrainas programmas koordinatore

Ziņojuma saturs

Ievads. Ukrainas izpētes mērķis

- 1. Ukrainas politiski ekonomiskais fons un attīstības palīdzības specifika.**
- 2. Izpētes informatīvā bāze un informācijas analīzes rezultāti:**
 - (a) Informācijas un analīzes avoti;**
 - (b) Analītisko un praktisko informācijas avotu un kontaktu selekcijas mērķis;**
 - (c) Informācijas analīzes rezultāti.**
- 3. Politiski ekonomiskais fons un attīstības palīdzības specifika izvēlētajos reģionos:**
 - (a) Doņeckas apgabals;**
 - (b) Dņepropetrovskas apgabals;**
 - (c) Iespējamie turpmākās darbības reģioni.**

Nākamie soļi: secinājumi un ieteikumi.

Ievads. Ukrainas izpētes mērķis

Latvijas platforma attīstības sadarbībai (LAPAS) veica Ukrainas iespēju izpēti¹ (2007) sekojošu turpmāku attīstības palīdzības pasākumu plānošanā un izpildē, lai sagatavotu:

- Sistemātiskas projektu plānošanas rekomendācijas Latvijas nevalstiskās un ar nevalstiskajām organizācijām saistītās ekspertīzes izmantošanā;
- LAPAS Ukrainas programmas plānošanas informatīvo bāzi;
- Ukrainas sadarbības tīklu, iekļaujot Ukrainas partnerus, starptautiskās organizācijas un Latvijas potenciālos ekspertīzes avotus.

Latvijas Ārlietu ministrija attīstības palīdzības ietvaros paredz Gruziju un Moldovu, kā prioritārās valstis, uzsverot, ka „Lielāks skaits valstu netika izvirzīts, ņemot vērā ierobežotos finansu resursus un mērķi palielināt Latvijas sniegtās palīdzības ietekmi. Ņemot vērā līdz šim izveidojušos kontaktus, valstu ārpolitisko virzību un šo valstu izteikto vēlmi sadarboties ar Latviju, teritoriālo samērojamību, šo valstu kā attīstības valstu statusu un citus aspektus, arī 2007.gadā kā prioritārās valstis tiek noteiktas Gruzija un Moldova, kā arī tiek uzsākts atbalsts Ukrainai”².

Šobrīd Gruzijā un Moldovā darbojas gan Latvijas nevalstiskās organizācijas, gan arī citi attīstības sadarbības partneri – privātie konsultanti, valsts pārvaldes institūcijas un pašvaldības. LAPAS un to dalīborganizācijas šobrīd ir iesaistījušās projektu aktivitātēs Gruzijā (kopš 2005. gada maija) un Moldovā (kopš 2005. gada beigām). Sekmīgā un uz tālāku attīstību orientētā Latvijas nevalstisko organizāciju sadarbība šajos reģionos ir radījusi pamatu tālākai sadarbības attīstībai. Lielā mērā to nodrošinājis tieši sistemātiskums un daudzpusīgā platformas veidošanas pieeja, ko līdz šim praktizējušas LAPAS.

Šīs attīstības sadarbības aktivitātes ir veidojušās gan no tiešiem personiskiem kontaktiem, kurus ir veicinājušas etniskās biedrības (it īpaši aktīva ir Gruzīnu biedrība), kā arī pateicoties kontaktiem, kuri veidojušies LAPAS organizētajos NVO forumos (Gruzijā 2005. gadā un Moldovā 2006. gadā) un LAPAS daudzprofilu Moldovas vasaras akadēmijā (Latvija 2007)³.

Ukraina šobrīd ir LAPAS mērķa reģions, kurā varētu tikt izmantota Moldovas un Gruzijas sadarbības pieeja. Izpētes mērķis ir izmantot LAPAS

¹ Izpētes ziņojums LAPAS Ukrainas Programmas uzsākšanai tapis pateicoties OSI/East – East programmas finasējumam;

² Attīstības sadarbības politikas plāns 2007. gadam (<http://www.mfa.gov.lv/lv/Attistibas-sadarbiba/pamatdokumenti/plans2007>)

³ Mūsu projekti: Sadarbība ar Gruziju un mūsu projekti: Sadarbība ar Moldovu sk. <http://www.lapas.lv/>

un tās dalīborganizāciju metodoloģiju un ekspertīzi, kā arī atrast Ukrainas specifikai atbilstošu Latvijas attīstības sadarbības piedāvājumu.

Lai to paveiktu, Ukrainas izpēte notika vairākos posmos:

- Starptautisko un diplomātisko organizāciju pētniecisko ziņojumu un citu analītisko materiālu studijas;
- Neklātienas interviju veikšana ar starptautisko un vietējo organizāciju kontaktpersonām;
- Izpētes brauciens (10. - 21. septembris, 2007.) ar sekojošām aktivitātēm: (a) programmatiskā un projektu sadarbība ar starptautiskām un vietējām organizācijām; (b) Latvijas ekspertīzes tirgus Ukrainā noteikšana; (c) sadarbības projektu reģionu un nozaru identifikācija;
- Informācijas sistematizācija un analīze;
- Ziņojuma sagatavošana.

1. Ukrainas politiski ekonomiskais fons un attīstības palīdzības specifika.

Ukraina ir politiski nestabila valsts, kur varas krīze vainagojās ar ārkārtas vēlēšanām 2007. gada 30.septembrī. Politiskā sāncensība starp Ukrainas prezidentu Viktoru Jusčenko un premjerministru Viktoru Janukoviču skaidri iezīmē robežšķirtni starp prietumnieciskajiem spēkiem un Krievijas piekritējiem. Reālais elektorāta pārsvars, kas balso par vienu vai otru politisko spēku, ir neliels, tādejādi uzskatāmi pierādot Ukrainas varas nestabilitātes cēloni.

Varas maiņa, jo īpaši reģionos, kuros nav izteiktas vēlētāju lojalitātes tikai vienam politiskam spēkam, ir radījušas nepārtrauktu valsts (gubernatora administrāciju) un pašvaldību vadošo un vidējā posma darbinieku maiņu. Tas būtiski ietekmē darba kvalitāti un iesākto pasākumu ilgtspēju. Līdzīga situācija ir arī ministrijās, kur ministra nomaīņa praktiski nozīmē radikālas izmaiņas darbinieku vidū. Šī situācija būtiski ietekmē nacionālās un vietējās nozaru un reģionālās plānošanas, ka arī tālākas attīstības stratēģijas veidošanu⁴.

Situācija Ukrainas ekonomikā ir neviennozīmīga. Ukraina ir augošs atvērts tirgus ar nesen ārvalstu investoru piesaistei liberalizētu likumdošanu. Nacionālais IKP pieaugums procentos pēc Economist⁵ datiem 2006.gadā 7,4 %, 2005. – 3,0 % un 2004. – 12 % faktiski uzrāda politisko svārstību ietekmi uz ekonomiku. Eksporta un importa apjoma augšanas tendence ir pozitīva, kaut gan 31 % no importētā nāk no Krievijas un 22 % eksporta tiek sūtīts turp. Krievija ir visbūtiskākais preču tirgus partneris, atstājot aiz sevis Vāciju (9% no nacionālā eksporta) un Itāliju (6% no kopīgā Ukrainas importa).

⁴ Intervijas EDSO Programmu koordinators pārstāvēniecībā, "Renaissance Foundation", UNDP Ukrainas pārstāvēniecībā;

⁵ The Economist, Economist Intelligence Unit, Economic Structure, 16th Oct 2007

Ukrainas iekšpolitiskās svārstības, kas neļauj izveidoties pilnasinīgai profesionālai valsts un pašvaldību pārvaldei, reālas nozaru, un jo īpaši ekonomiskas plānošanas trūkums, pārmērīga centralizācija, kas novedusi pie nevienmērīgas līdzekļu sadales reģioniem, ir radījusi augsni bezdarbam un ar to saistītām sociālām problēmām: nabadzību, ierobežotām izglītības iespējām, bērnu darbu, cilvēku tirdzniecību, kā arī reģionu nevienmērīgu attīstību un vairākos gadījumos arī izteiktu reģionu depresiju. Ukrainā ir izteiktas darba algu svārstības – tā piemēram Kijevas pilsētā vidējā alga ir augstākā valstī, bet savukārt Kijevas apgabals ir tikai 19. vietā no 26.

Politiskās svārstības, neviennozīmīgā ekonomiskā situācija un vājinātā valsts administrācija ir aktivizējušas pilsonisko sabiedrību. Šobrīd Ukrainā aktīvi darbojas vairāki tūkstoši nevalstisko organizāciju. Atsaucoties uz 2006. gada Freedom House⁶ Ukrainas ziņojumu, pilsoniskā sabiedrība turpina stiprināt savu ietekmi. Atšķirībā no Leonīda Kučmas⁷ valdīšanas laika šobrīd nevalstiskās organizācijas netiek ierobežotas, bet tiecas sadarboties ar valsts institūcijām, veidojot kopīgu dialogu ar valsts un nevalstiskā sektora kopīgu konsultatīvo padomju palīdzību. Aktīvākie nevalstiskie operatori ir izveidojuši neformālas koalīcijas, lai lobētu likumu veidošanas procesu, jo īpaši „pilsoniskā sektora doktrīnas” izveidošanu. Balstoties uz 2006. gada 15. septembra prezidenta dekrētu, tika ieviesti jauni valsts un nevalstiskā sektora sadarbības mehānismi, kaut gan joprojām nav būtiski uzlabota ar nevalstiskajām organizācijām saistītā likumdošana. Nevalstisko organizāciju ieguldījuma kvalitāte ir dažāda – ir vājas organizācijas, bet ir arī ļoti spēcīgi praktiskās un akadēmiskās ekspertīzes operatori, kas aktīvi piedāvā savus dažādu nozaru stratēģiskos risinājumus valstij un pašvaldībām.

Ukrainas 2006. gada Freedom House reitings, kurš raksturo valsts augošo pilsoniskās sabiedrības aizsardzību, ir 2.75 punkti, kas ir pietiekoši augsts tranzīta sabiedrības rādītājs (salīdzinājumam Latvijas reitings šīnī periodā bija 1, 75, Baltkrievijas – 6, 75, bet Gruzijas – 3, 50 punkti)⁸.

Galvenais Ukrainas finansu donors ir Eiropas Rekonstrukcijas un Attīstības Banka⁹ ar portfolio, kas ietver uzņēmumu attīstību, privatizāciju, finanšu sektora attīstību. Tai tūlīt seko Pasaules Banka ar izteiktu fokusu uz sabiedriskā sektora vadīšanu, institucionālo, kopienu un lauku projektu finansēšanu. Divi lielākie bilaterālie donori ir USAID un EU –TACIS, kas nodarbojas ar tiesisko, administratīvo un ekonomisko reformu, īpaši strādājot ar tranzīta blakusefektēm. Vācija un Kanāda sniedz palīdzību enerģētikas, lauksaimniecības sfērā un sociālā sektora attīstībā. Pasaules

⁶ Ukraine Country Report, Freedom House, <http://www.freedomhouse.org/>

⁷ Leonīds Kučma – Ukrainas prezidents no 1994. līdz 2005. gadam

⁸ Ukraine Country Report, Freedom House, <http://www.freedomhouse.org/>

⁹ Ukraine. Country Report. <http://www.usaid.gov/policy/budget/>

Banka un EU – TACIS ir visbūtiskākie Ukrainas policijas un sociālo reformu partneri.

Ukrainā ir liela starptautisko valstisko un nevalstisko organizāciju aktivitāte attīstības sadarbības jomā, kurā ir plašs gan labi pazīstamo palīdzības operatoru (UNDP, OSCE, WB, IMF, USAID, IREX, SOROS (Ukrainā darbojas kā „Renaissance Foundation”), OSI, NDA, GTZ, Peace Corps utt.) gan jaunu palīdzības dalībnieku klāsts. Piemēram, šobrīd darbojas unikāla trīspusēja Polijas – ASV - Ukrainas sadarbības platforma PAUCI ar ļoti plašu programmatisko klāstu un vairāk kā simts valstisko, nevalstisko sadarbības un spēcīgu Rietumu attīstības projektu partneriem.

2. Izpētes informatīvie resursi un informācijas analīzes rezultāti

Latvijas platformas attīstības sadarbībai (LAPAS) veica Ukrainas iespēju izpēti (2007) balstoties uz sekojošiem informācijas un analīzes avotiem¹⁰:

I Dokumenti:

- Pasaules Bankas Ukrainas attīstības programmu izpētes dokumenti¹¹;
- ERAB attīstības programmu dokumenti¹²;
- Freedom House Ukrainas ziņojums 2006.gadam¹³;
- Latvijas Republikas ārlietu ministrijas informācija¹⁴;
- USAID Ukrainas ziņojums¹⁵;
- Ukrainas nevalstisko organizāciju datu bāze CIVICUA¹⁶;
- Citi izpētes dokumenti.

II Intervijas diplomātiskās un starptautiskās organizācijās:

- Latvijas Republikas vēstniecība Ukrainā;
- UNDP pārstāvniecība (Ukraina);
- EDSO Programmu koordinators pārstāvniecība (Ukraina);
- Renaissance Foundation (SOROS) fonds (Ukraina);
- SOROS galvenā mītne (Ņujorka);

¹⁰ Ziņojumā minēti tikai paši galvenie informācijas resursi un kontakti;

¹¹ World Bank Research in Ukraine , Publications & Reports, <http://web.worldbank.org/>;

¹² EBRD Ukraine Strategy/Projects, <http://www.ebrd.com/>;

¹³ Latvijas un Ukrainas attiecības [24.11.2006], <http://www.am.gov.lv/lv/Attistibas-sadarbiba/>;

¹⁴ Attīstības sadarbības politikas plāns 2007. gadam; Latvijas Republikas Attīstības sadarbības politikas programma no 2006.gada līdz 2010.gadam, <http://www.mfa.gov.lv/lv/Attistibas-sadarbiba/pamatdokumenti/programma/>;

¹⁵ Ukraine. Country Report. <http://www.usaid.gov/policy/budget/>;

¹⁶ Civicua data base, <http://civicua.org/orgs/all.html>

- IOM (Kijeva).

III Intervijas ar iespējamām partnerorganizācijām un konsultatīvajiem kontaktiem Ukrainā:

- Ukrainian Citizen Action Network (UCAN, Ukraina);
- Reģionālā attīstības aģentūra „Donbass” (Doņeckā, Austrumukraina);
- Austrumukrainas sociālās partnerības resursu centrs;
- Doņeckas jaunatnes debašu centrs (Doņeckas apgabals);
- Doņeckas pilsētas labdarības fonds „Dobrota”;
- Rotary international - 2230. apgabals (Austrum- un Centrālukraina);
- Doņeckas reģiona biznesa un profesionālo sieviešu līga (Doņeckā, Austrumukraina, Dienvidukraina);
- Informācijas un koordinācijas centrs sievietēm (Dņepropetrovska un Austrumukraina);
- Dņepras reģiona attīstības asociācija (Dņepropetrovska un Austrumukraina);
- Jaunatnes koordinācijas centrs (Dņepropetrovskas pilsēta un apgabals);
- Starptautiskās Sadarbības Centrs (Dņepropetrovskas pilsēta un apgabals);
- Zinātniski Tehniskais Parks (Doņeckā);
- Prof. Dr. Zadorskis Viljams Mihailovics, Ukrainas Prezidentūras nacionālās vadības akadēmija;
- Oļena Dmitrijevna Čaika, Ukrainas valsts komiteja uzņēmējdarbības regulēšanai, Dņepropetrovskas pārstāvniecības vadītāja;
- Jevgeņijs Borodins, Doņeckas gubernatora vietnieks apgabala sociālajos jautājumos;
- Citas organizācijas un informatīvie kontakti.

IV Intervijas un ekspertīzes apzināšana Latvijas - Ukrainas iespējamās partnerorganizācijās:

- Latvijas Platforma attīstības sadarbībai (LAPAS);
- Latvijas Pašvaldību Savienība;
- Latvijas Zemnieku Savienība;
- Ogres pašvaldība;
- Organizācija Ziedot.lv;
- Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS;
- Vides konsultatīvā padome (Vides Ministrija);
- Organizācija „Zaļā Brīvība”;
- Eiropas kustība Latvijā;
- Resursu centrs sievietēm „Marta”;
- Krīzes centrs „Skalbes”;
- Izglītības attīstības centrs (IAC)
- Izglītības iniciatīvu centrs (IIC)
- Latvijas Dzimumu līdztiesības apvienība
- Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība (LPIA)
- Latvijas Portridžas mācībsistēmas asociācija

- Latvijas Zemnieku federācija
- LPB Sv. Nikolaja Rīgas kristīgā bērnu patversme;
- Organizācija Odin - Vita (Daugavpils);
- Citas organizācijas.

Analītisko un praktisko informācijas avotu un kontaktu selekcijas mērķis

Analītisko un praktisko informācijas avotu un kontaktu daudzveidība bija nepieciešama, lai apzinātu:

- (a) Ukrainas pilsoniskā, pašvaldību un valsts sektora vajadzības;
- (b) Latvijas iespējas sniegt vajadzībām atbilstošu palīdzību;
- (c) Partnerorganizācijas, kuras iesaistītos Latvijas puses projektos kā vietējās projektu koordinatores, kā arī iesaistītu savas tīkla un citas organizācijas;
- (d) Identificētu LAPAS Ukrainas programmas reģionālo profilu.

Informācijas analīzes rezultāti:

- (a) Reģionālais profils: Austrum – un Dienvidukraina;
- (b) Partnerorganizāciju atlase pēc sekojošiem parametriem: (1) starptautisku organizāciju rekomendācijas, (2) programmatiskās aktivitātes; (3) esošā ekspertīze; (4) spēcīga reģionālā tīkla izplatība un intensitāte;
- (c) Nozaru (tēmu) atlase pēc sekojošiem parametriem: (1) reģionu vajadzības, pēc starptautisko un diplomātisko organizāciju analīzes datiem; (2) Ukrainas biznesa, akadēmiskās, profesionālās u.c. ar nevalstiskajām organizācijām saistītās ekspertīzes viedoklis par Ukrainas vajadzībām; (3) Latvijas valsts pārstāvju viedoklis par Ukrainas vajadzībām;
- (d) Latvijas iespēju atbilstības atlase pēc sekojošiem parametriem: (1) programmatiskās aktivitātes; (2) esošā ekspertīze; (3) reģionālā tīkla izplatība un intensitāte; (4) pieredze attīstības sadarbībā.

3. Politiski ekonomiskais fons un attīstības palīdzības specifika izvēlētajos reģionos.

Reģionālās izvēles iemesli.

Izpētes rezultātā kā mērķa reģioni tika izvēlēti Doņeckas un Dņepropetrovskas apgabali ar Mikolajevas, Sumu, Čerņigovas, Luganskas apgabaliem kā potenciālo attīstības sadarbības projektu reģionu.

Dņepropetrovskas un Doņeckas apgabali, kā LAPAS programmu uzsākšanas vietas tika izvēlēta sekojošu iemeslu dēļ:

- (a) zemāka donoru un attīstības palīdzības piesaiste nekā Kijevā, Rietumukrainā un piejūras reģionā;

- (b) zemāka donoru un attīstības palīdzības organizāciju klātbūtne, nekā Kijevā, Rietumukrainā un piejūras reģionā;
- (c) vairākas spēcīgas nevalstiskas organizācijas ar augsta līmeņa ekspertīzi un Dienvidukrainas un Ziemeļaustrumu apgabalos; izveidotu tīklu
- (d) Latvijas kopienu attīstības īpatnībām Latgales reģionam tuva situācija ar lielu krievvalodīgo iedzīvotāju skaitu un ar to saistītiem integrācijas izaicinājumiem.

Doņeckas apgabals

Doņeckas apgabalā, iekļaujot pilsētu ir 4,841,100 iedzīvotāju, kas ir aptuveni 10 % no visiem Ukrainas iedzīvotājiem. Doņeckā ir metalurģijas, mašīnbūves un ogļu iegūšanas centrs. Pašā pilsētā ir aptuveni 40 ogļu šahtu, bet apgabalā to ir simtiem. Ogļu ieguve un apstrāde, plastmasas produktu, šahtu iekārtu un ledusskapju ražošana padara Doņecku par vienu no Ukrainas visindustrializētākajiem centriem. Doņeckas apgabalā, ieskaitot bankas, zinātniskos institūtus, apdrošināšanas un tirdzniecības kompānijas, ir aptuveni 300 uzņēmumu.

Ekonomiskā situācija Doņeckas apgabalā atšķiras no pietiekoši veiksmīgās pilsētas attīstības. Apgabalā daudzviet šahtas ir slēgtas, ir pilsētas, kurās praktiski darbojas pāris šahtu un ir ogļraču ciemati, kur praktiski darbojošos šahtu nav. Šī situācija radījusi apstākļus darba meklētāju migrācijai uz Doņecku vai tālāk uz Kijevu. Doņeckas veco un iztukšoto šahtu darba apturēšana veicina negodīgu darbaspēka vervētāju darbību, kas ir jau izveduši veselas ogļraču ģimenes un pat ciemus darbam šahtās Krievijā, kur viņiem jāstrādā bīstamos apstākļos par niecīgu samaksu vai arī lauku darbos lielās lauksaimniecības platībās. Cilvēku tirdzniecība, nelegālais bērnu darbs un nabadzība ir izplatīta panīkušajos ogļu ieguves rajonos. Minēto pastiprina apgabala attīstības stratēģiskās plānošanas trūkums gan apgabala administrācijas, gan pašvaldību līmenī.

2007. gada 30. septembra vēlēšanās Doņeckā pārsvaru guva pro-krieviskā, Viktora Janukoviča vadītā „Regionu Partija”, aiz sevis atstājot „Jūlijas Timošenko bloku”. Pastāvīgās politiskās svārstības spēcīgi ietekmē vietējas administrācijas, kur ir izteikta kadru maiņa un vāja projektu un stratēģisku pasākumu ilgtspēja.

Nevalstiskais sektors Doņeckas pilsētā un apgabalā ir ļoti aktīvs jau no 90. gadu sākumu, laika gaitā izkristalizējot spēcīgākās un dzīvotspējīgākās organizācijas. Pašas ietekmīgākās, kā Reģionālās attīstības centrs „Donbass”, Doņeckas biznesa un profesionālo sieviešu līga, Sociālās partnerības Austrumu Ukrainas resursu centrs, Doņeckas Sabiedriskā organizācija „Alianse” ir izveidojušas savu organizāciju, palīdzības, apmācību un informācijas centru tīklu, izstrādājušas savu apmācību metodoloģiju, uzkrājušas praktisko un akadēmisko ekspertīzi. Tās aktīvi sadarbojas ar apgabala administrāciju un pašvaldībām. Reģionālās attīstības centrs „Donbass” īpaši nodarbojas ar stratēģiskās plānošanas un nabadzības apkarošanas jautājumiem. Ir liela biznesa spēlētāju interese iesaistīties kopienu fondu veidošanā, sociālos un sabiedriskā labuma

projektos. Vissekmīgāk ar šo jautājumu nodarbojas viens no Eiropas Kopienų kustības aktīvākajiem dalībniekiem - fonds „Dobrota”.

Galvenais nevalstisko organizāciju fokuss: nabadzības apkarošanas stratēģijas un praktiskie pasākumi, kopienu attīstība, pašvaldību, valsts, pilsoniskā sektora un biznesa partnerība, izglītība, reģiona plānveida attīstība, ekspertīzes iesaiste pilsoniskās sabiedrības projektos, cilvēku tirdzniecības, varmācības ģimenē un nelegālā bērnu darba apkarošana, policijas, sociālo dienestu, pašvaldību, izglītības sektora un citu darbinieku apmācības.

Nopietno nevalstisko spēlētāju programmatiskās aktivitātes notiek ne tikai Doņeckā un apgabalā, bet konsultatīvie, palīdzības, resursu, jauniešu un bērnu centri tiek veidoti arī mazāk attīstītajos Austrumukrainas reģionos, kur tiek organizēta apmācība.

Apgabalā ir izteikta nepieciešamība pēc samilzušo ekoloģisko problēmu risināšanas, bet nav nedz reāli un pastāvīgi strādājoša valstiska, nedz nevalstiska operatora, kas nodarbotos ar šo jautājumu.

Dņepropetrovskas apgabals

Dņepropetrovskas apgabalā ir 3,567,600 iedzīvotāju. Apgabals ir otrais lielākais rūpniecības produktu ražotājs Ukrainā, kura īpatsvars sastāda 20 % no Ukrainas kopīgā eksporta apjoma. Attīstītākās nozares ir metalurģija, smagā mašīnbūve, elektrisko un elektronisko iekārtu ražošana, minerālu raktuves, ieskaitot pasaules lielākās dzelzsrušanas raktuves un citas nozīmīgas rūpniecības nozares. Apgabalā notiek aktīva ogļu, mangāna ieguve, bet elektroenerģiju ražo Dņepropetrovskas hidroelektrostaciju kaskāde.

Dņepropetrovskas pilsētā un tās vistuvākajā apkaimē mašīnbūve ar lokomotīvu un lauksaimniecības mašīnu ražotnēm, radio preču, sadzīves ķīmijas, plastmasas un apģērbu ražošana dod darba vietas lielam skaitam iedzīvotāju. Industrijas un darba vietu esamība nodrošina relatīvi pietiekamu Dņepropetrovskas pilsētas eksistenci, kas līdzīgi kā Doņeckas gadījumā rada pastiprinātu migrāciju no depresīvajiem apgabala reģioniem uz Dņepropetrovskas pilsētu, veicinot dzīves dārdzības, jo īpaši nekustamo īpašumu cenu un īres maksas strauju kāpumu. 84 % no apgabala iedzīvotājiem ir pilsētnieki.

Dņepropetrovskas apgabals ar savu maigo klimatu un auglīgajām augsnēm ir arī lauksaimnieciskās produkcijas ražotājs. Agrārā politika šinī apgabalā joprojām paredz kolhozu un sovhozu esamību līdzās privātajiem sīksaimniekiem un industriālām lielsaimniecībām. Privātie lauksaimnieki, kas pārsvarā ir graudu audzētāji, ir vāji organizēti.

2007. gada 30. septembra vēlēšanās Doņeckā pārsvaru guva prokrieviskā, Viktora Janukoviča vadītā „Regionu Partija”, bet „Jūlijas Timošenko bloks” palika otrais. Politiskās svārstības izraisa pastāvīgu gubernatoru un viņu komandu maiņu, kas vājina apgabala attīstības pasākumu ilgtspēju.

Ietekmīgākās un ekspertīzes bagātākas nevalstiskās organizācijas ir Dņepropetrovskas asociācija reģiona attīstībai, Starptautiskās sadarbības Centrs, Sieviešu informācijas un koordinācijas centrs. Galvenais nevalstisko organizāciju fokuss - pilsoniskās sabiedrības stiprināšana, mazā un vidējā biznesa attīstība, kopienu attīstība, pašvaldību, valsts, pilsoniskā sektora un biznesa partnerība, izglītība, reģiona plānveida attīstība, ekspertīzes iesaiste pilsoniskās sabiedrības projektos, sociālās politikas plānošana, cilvēku tirdzniecības, varmācības ģimenē, nelegālā bērnu darba apkarošana, policijas, sociālo dienestu, pašvaldību, izglītības sektora un citu darbinieku apmācības. Ir vēlme daudz vairāk iesaistīties lauksaimnieku informatīvā atbalsta un asociāciju procesā, bet nav pietiekošas ekspertīzes un metodoloģijas.

Dņepras upes augstais piesārņojuma līmenis un ražošanas klātbūtne ir padarījusi Dņepropetrovsku un apgabalu par augsta ekoloģiska riska reģionu. Lai gan Dņepropetrovskas akadēmiskie eksperti ir piedāvājuši dažādus risinājumus šo risku novēršanā, praktiski efektīvi valstiski pasākumi to novēršanā nav tikuši veikti.

Nopietno nevalstisko spēlētāju programmatiskās aktivitātes notiek ne tikai Doņeckā un apgabalā, bet apmācības notiek un konsultatīvie, palīdzības, resursu, jauniešu un bērnu centri tiek veidoti arī mazāk attīstītajos Luganskas, Čerņigovas, Hersonas, Sumu u.c. apgabalos.

Iespējamie turpmākās sadarbības reģioni

Izmantojot Dņepropetrovskas un Doņeckas apgabalu sadarbības tīklu, iespējamie tālākas sadarbības reģioni būtu:

- (a) Dienvidukrainas reģions ar Mikolajevas, Hersonas, Zaporožjes apgabaliem;
- (b) Austrumukraina ar Luganskas apgabalu;
- (c) Ziemeļaustrumukraina ar Sumu un Čerņigovas apgabaliem.

Kopsavilkums.

Nākamie soļi: secinājumi un ieteikumi.

Izpētes laikā iegūtās informācijas analīzes rezultātā rodas sekojoši secinājumi un ieteikumi:

- (a) LAPAS sadarbības reģions varētu būt Austrumukraina ar tālāku sadarbības aktivitāšu izplatību uz Ukrainas dienvidu apgabaliem;
- (b) Viena no ieteicamām sadarbības tēmām ir kopienu attīstība, vietējā plānošana un stratēģiju veidošana, iesaistot pilsonisko sabiedrību un vietējo profesionālo un akadēmisko ekspertīzi, publiskā apspriešana, granti iedzīvotāju iniciatīvām un iedzīvotāju projektu izveide, iedzīvotāju biedrības un privātās namu pārvaldes;

- (c) Otra no ieteicamās sadarbības tēmām ir sociālā palīdzība un ar to saistītie cilvēktiesību jautājumi, pašvaldību un nevalstisko spēlētāju līdzdalība vietējos sociālos projektos; ielas bērni; nelegālais bērnu darbs; varmācība ģimenē; nacionālās vietējās kampaņas pret cilvēku tirdzniecību, varmācību ģimenē, seksuālo vardarbību pret bērniem; ilgtermiņa psiholoģiskās un juridiskās palīdzības dienesti; asociāciju, nacionālo platformu veidošana un politiskā lobēšana šī profila nevalstiskajām organizācijām;
- (d) Būtiska ir trīspusējā pašvaldību, pilsoniskās sabiedrības un sociāli aktīvā biznesa sadarbība; kopienu fondi, trīspusējās sadarbības institucionālie un juridiskie instrumenti; filantropiskie projekti, vajadzību noteikšana, caurskatāmība, filantropijas tradīciju izveidošana;
- (e) ES integrācija; vide un ekoloģija, ka arī zemnieku asociāciju veidošana un lauku attīstība var tikt izskatītas kā sadarbības tēmas, ņemot vērā ar tām saistīto specifisko kontekstu – iespēju atrast reģionālu spēcīgu partnerorganizāciju;
- (f) Projektu aktivitātes veikt sadarbojoties ar vietējām sadarbības partnerorganizācijām, izmantojot viņu tīklu, vietējo apstākļu pārzināšanu, ka arī līdztekus Latvijas ieguldījumam izmantojot apmācību projektos arī viņu attīstīto ekspertīzi un metodoloģijas;
- (g) Veidot attīstības sadarbības programmas, kas maksimāli iesaistītu valsts, pašvaldību, biznesa un pilsoniskās sabiedrības spēlētājus, veidojot integrētus, daudzpusīgus uz reģionālo attīstību orientētus projektus;
- (h) Prezentēt izpētes materiālus iespējamiem Latvijas un starptautiskajiem donoriem, meklējot fondus projektu attīstībai;
- (i) Piedāvāt Latvijas ekspertīzi starptautiskām organizācijām, kas strādā ar Ukrainas un jo īpaši Austrum- un Dienvidukrainas attīstības programmām;
- (j) Iesaistīt LAPAS dalīborganizācijas un visus ar izvēlēto tematiku saistītos Latvijas ekspertīzes dalībniekus;
- (k) Programmu uzsākt 2007. gadā pēc izpētes ziņojuma nodošanas, tādejādi sagatavojoties 2008., kā Ukrainas attīstības programmas pirmajam realizēšanas gadam.

----- **Dokumenta beigas** -----